

!דבר? פם

ושננתם לבניה ודברת בם בשבת בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך:

פרשת השבוע למשפחה • ד' שבט תשס"ח • 11 ינואר 2008

מושג השבוע: חדש

אינו חזרה אין סופית ושינון של העבר בלבד, אלא גם, ובעיקר, רענון בלתי פוסק של העמדות שלנו. זו הזדמנות יומיומית ללמוד ולהכיר דברים חדשים, ולפי הביטוי השגור, להמציא את עצמנו מחדש.

מן הנאמ

המילה חדש מופיעה בפעם הראשונה בתורה בשמות, י"ב, ב, בכתיב חסר. כיום, אם קוראים את מושג השבוע בלי ניקוד, הוא נראה כהזמנה להתחדשות מתמדת - לא לקפוא על השמרים, לא להיכנע לדעות קדומות. פרק י"ב בספר שמות, שבו ידובר על חופש, נפתח ברמז: מעגל השנה הוא

פרשת בא (שמות י', א-יג, טז)

ממצרים פתחה את הדרך לבניית זהות עצמית אמיתית, שמושתתת על מערכות חוקים וניהול חיי היומיום הייחודיות לעם. בכך שהאל מחזיר אותנו לנקודת המוצא הזו כל הזמן, הוא מדגיש את המשותף והמיוחד אותנו מול העמים האחרים. * חילול איזו הרגשה הייתה לבני ישראל בליל היציאה ממצרים: שמחה, בהלה, פחד, התרגשות, עצב? כעת קיראו את הפסוקים הבאים מסוף פרק יב ובידקו אם הם משקפים את הרגשות שהייתם מצפים להם:

"ל נקם פרעה לילה, הוא וכל עבדיו וכל-מצרים, ונתהי צעקה גדלה, במצרים: כי אין בית, אשר אין שם מת... לג נתחזק מצרים על-העם, למחר לשלחם מן הארץ: כי אמרו, קלנו מתים. לד וישא העם את בצקו, טרם יחמץ; משארתם צררת בשמלתם, על שכמם. לה ובני-ישראל עשו, כדבר משה; וישאלו, ממצרים, כלי כסף וכלי זהב, ושמלת. לו ויהנה נתן את חן העם, בעיני מצרים וישאלום; וינצלו, את מצרים. לז ויסעו בני ישראל מרעמסס, סכתה, כשש-מאות אלף ורגלי הגברים, לבד משה. לח וגם-ערב רב, עלה אתם, וצאן ובקר, מקנה כבד מאד. לט ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים, עגת מצות כי לא חמץ: כי גרשו ממצרים, ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה, לא עשו להם."

בני ישראל נדרשו לאסוף במהירות את כל רכושם, הכלים שלקחו ממצרים, המון חיות משק, ולרוץ מהר באמצע הלילה בלי אוכל וצידה ראויה לדרך. התחושה המתקבלת מהפסוקים היא של לחץ, בהלה ודאגה. רק לאחר שחצו את ים סוף בשלום וראו את חיל פרעה טובע בים יכלו בני ישראל לנשום לרווחה ולצאת בשירה וריקודים.

* פאם יל אכס רליון מדוע הקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים במהירות בלילה? מדוע לא בהדר ובגאון באור יום? הפרשנות של חז"ל אכן ראתה ביציאה הלילית החפזת תיאור שלא הולם את המאורע, ולכן נאמר בספרי (מדרש הלכה על ספר דברים): "וכי בלילה יצאו, והלא לא יצאו

"ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם."

נושאי הפרשה:

- * שלוש המכות האחרונות - ארבה, חושך, בכורות.
- * בני ישראל מצווים לשאול כלי כסף וזהב מהמצרים.
- * מצוות קרבן פסח והלכותיו.
- * הציווי לחוג את חג הפסח.
- * מצוות פדיון בכורות.

רוב פרשת בא עוסקת בהכנות הנפשיות והגשמיות של בני ישראל לקראת צאתם ממצרים. כדי להדגיש את חשיבות אירוע מכונן זה בחיי העם, נותן הקב"ה לעם סדרת מצוות, שמקיפות אספקטים שונים בחיי האדם - החל מחיי היומיום (תפילין, ויהיה לאות על-ידך ולטוטפת בין עיניך, כי בחזק יד הוציאנו יח' ממצרים" יג 16), דרך אירועים חד-שנתיים (פסח) וכלה באירועים חד-פעמיים בחיים (פדיון בכורות) - וכל המצוות מכוונות לאזכור יציאת מצרים. מלבד המצוות המוזכרות בפרשתנו, נזכרת יציאת מצרים כמוטיב בבסיס מצוות נוספות רבות בתורה, וביניהן מצוות ציצית, שמירת השבת והיחס לגרים ולעבדים.

* דאן אס קב"ה: מדוע הקב"ה רוצה שנוזכר את יציאת מצרים על כל צעד ושעל בחיינו.

* נסא אשאל: מדוע מצוות השבת היא "זכר ליציאת מצרים", כפי שמוזכר בקידוש של יום שבת. האם השבת מזכירה לנו יציאה מעבדות לחירות? האם אתם מרגישים יותר חופשיים ביום חול או בשבת?

בעזרת המצוות הללו הקב"ה מחלק את ההיסטוריה של עם ישראל לשניים - עד יציאת מצרים ולאחריה. בני ישראל התפתחו לעם בארץ זרה, נטולי זכויות, וההגדרה העצמית שלהם התבססה בעיקר על שותפות לגורל אכזר. היציאה

אלא ביום, שנאמר "ממחרת הפסח"? אלא מלמד שנגאלו בלילה."

נדמה לי שבדרך שבה בחר הקב"ה להוציא את בני-ישראל ממצרים יש מסר חינוכי - גם כלפי האויב האכזר יש לנהוג בצניעות ובכבוד. כל המכות שנחתו על המצרים יכלו לגרום לבני ישראל לזקוף את ראשם בגאווה וללעוג למצרים על התהפכות הגלגל והפיכתם לכנועים ורצוצים תחת זרוע האל. יציאת מצרים יכלה בקלות להפוך לטקס השפלה מפואר שבו עם ישראל הגאה צוחק על נוגשיו לשעבר בעודו

יוצא ממצרים. הקב"ה מונע את התהליך הטבעי הזה בכך שהופך את היציאה ממצרים לאקט צנוע ומינימליסטי - אין זמן לבצק לתפוח, אין זמן לקחת צידה לדרך, צאו בחסות החשיכה ובמהירות, תוך השארת המצרים האבלים על בכוריהם בשקט מאחור.

שבת שלום

יפאדפ זאצברג

אב לתלמידים בגן ובכיתה א' קשת

בי"ס בן גוריון

פילאן של דאד

שלאם אכאום.

זה שוב אני, דוד. היום רציתי לספר לכם על ארץ אנטרופי. אנטרופי היא ארץ מיוחדת מאוד, לא סתם. אני הגעתי לאנטרופי בעזרת מחשבה.

איך מגיעים לאנטרופי?

- * שוכבים במיטה עם הראש על הכרית.
- * עוצמים את העיניים.
- * סופרים לאט ובשקט עד 10.
- * חולמים על אנטרופי.
- * בזמן שאתם חולמים על אנטרופי ספרו לעצמכם בראש את הסיפור.

פירטיס פאליטיים של אנטרופי:

שם: אנטרופי

איך נקבעה פחאטא/קביטא:

- * כל אחד מחליט בעצמו כלל (שלא פוגע באף אחד).
- * המשפחה מחברת את הכללים המשותפים.
- * כל המשפחות באנטרופי מחברות את הכללים ונוצר כלל אחד משותף.

מאכלים אלאיים:

- * פלאפל
- * אורז

משג פאליי:

* 20-30 מעלות

- * באנטרופי אין אף פעם גשם ולמרות זאת צומחים שם צמחים רבים. עכשיו בטח תשאלו את עצמכם: איך זה יכול להיות?! אבל זה יכול להיות, זה בזכות מזג האוויר המיוחד שבאנטרופי.

איך נכאלי אנטרופי?

- * ארץ יפה.
- * צמחיה רבה.
- * פירות וירקות טעימים.
- * עם הרבה מתקני ספורט כיפיים.
- * גבעות משחק קטנות.

- * הרים גבוהים עם שלג לגלישה במזחלות.
- * ים אחד שקט תמיד שאי אפשר לטבוע בו.

מה אפשר לעשאל באנטרופי?

- * לשחק במחבואים ותופסת (סוגים שונים).
- * לאכול דברים טעימים (כמו ממתקים בשקית).
- * כל המשאלות באנטרופי מתגשמות לך (חוץ ממשאלות לחזור חזרה).
- * אפשר לשמוע מוסיקה (מסוגים שונים).

כאלי פהפחאל באנטרופי:

- * אסור להשתמש ב אלימות (גם מילולית וגם פיזית).
- * אסור להציק באנטרופי.
- * מותר ורצוי להגיש עזרה.
- * מותר ורצוי לארח.

איך חאזרים מאנטרופי?

- * חולמים קצת על אנטרופי.
- * סופרים לאט מ 10 עד 1.
- * פוקחים את העיניים.

האפאל אפסברים נאספים:

- * כדאי לבקר באנטרופי כי היא ארץ מאד נחמדה. כל אחד יכול להמציא אנטרופי משלו. פשוט צריך לחשוב עליה לכתוב אותה.
- * באנטרופי אתם יכולים לעשות מה שאתם רוצים בלי לפגוע באף אחד.

סיכאם:

אפשר להגיע לארץ אנטרופי תמיד וזה מאד כיף להגיע אליה.

סוף

אליאם סיאום...

אתם יודעים, אני הייתי בא לאנטרופי כמעט כל יום! אבל, אני כבר צריך לסיים את כל הכתיבה הארוכה הזאת... שמחתי לספר לכם על אנטרופי, נפגש בפעם הבאה.

דוד זאצברג

כיתת ב' קשת, בי"ס בן גוריון

בענפים האחרים הייתה כה חריפה, עד שהמשק ההולנדי כולו נכנס להאטה.

המסקנה היא שזמינותו של המשאב הטבעי בשפע עלולה להביא לניווט המשאב האנושי. המדינה מסתמכת על עושר המחצבים ואינה משקיעה בחינוך, השכלה גבוהה, מחקר ופיתוח וכד'. כך היא מתקדמת באיטיות לעומת מדינות חסרות מחצבים, הנאלצות להשקיע רבות במשאב האנושי. בשורה התחתונה, המשאב בעל התשואה הגבוהה יותר הוא המשאב האנושי. כך, ישראל חסרת משאבי הטבע הפכה למעצמת היי-טק. סינגפור והונג-קונג, ללא מחצבים אף הן, הפכו למעצמות כלכליות אדירות.

גם בסיפורי התורה, רבים מהבכורים הסתמכו על עצם היותם כאלה, ולא התאמצו יותר מדי. מספר דוגמאות: קין מביא לה' מנחה רגילה לגמרי. הבל לעומתו "הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן". הבל משקיע ומביא מנחה מהחלק הטוב ביותר.

עשו צריך היה לדאוג לצאן, ירושתו העתידית. זהו עיסוק הדורש מסירות ואחריות. אבל הוא מבלה בצידי בשדה. לא פלא שהוא מרומה פעמיים על-ידי יעקב, שתפס את תפקיד רועה הצאן ("יושב אוהלים"). עשו מוכר את הבכורה, ואח"כ מאבד את הברכה, כי לא היה בבית להגן על עצמו מפני גנבתה ע"י יעקב.

ראובן גם הוא מאבד את הבכורה כי היה חסר כושר מנהיגות ושיקול דעת. הוא לא מצליח למנוע את מכירת יוסף, למרות שניסה. בפזיזותו הוא הולך ושוכב עם פילגש אביו, כנראה כדי לממש את בכורתו. אבל יעקב אביו אומר לו "פחז כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך". לעומתו, יהודה ויוסף מוכיחים במעשיהם שהם מנהיגים, ולכן הם אלו שקיבלו את העדיפות על פניו.

הלך שניתן ללמוד הוא שאין להסתמך בלעדית על יתרון טבעי שלא עמלת עליו. עלינו להתאמץ על מנת לשפר את עצמנו, להשקיע בפיתוח האישיות והאינטלקט, ולהוציא לפועל את הפוטנציאל הטמון בנו. מעשים אלה הם שיביאו למצוינות ולהישגים.

אריאל סול

אב לתלמיד בכיתה א' קשת
בי"ס בן גוריון

מחנכים אדלג יאגל פל קהילת "גליל"
המחללה ההולנדית? אף מוסדא פחיון "קלג".

פאקטולא ילי:
052-6040704

לפאקטולא ילי:
www.gesher-mazkeret-batya.org.il

"ויהי בחצי הלילה וה' היכה כל בכור בארץ מצרים... ותהי צעקה גדולה במצרים".

מכת בכורות היא השיא שבמכות מצרים. היא נתפסה על-ידי המצרים באופן כה חמור, מאחר והבכור הוא החשוב שבבנים. הבן הראשון הוא ההוכחה הראשונה לפוריות וגם ראשית הדור הבא. למרות שחשיבה זו נראית טבעית לזמן המקרא, נראה כי יחסה של התורה ליכות הבכורה הוא אמביוולנטי.

מחד, במספר מקומות מאשרת התורה שהבכור הוא הנבחר. להלן חלק קטן משפע האזכורים:

- * יצחק מבקש לתת את ברכתו לפני מותו "לעשו בנו הגדול".
- * יעקב אומר "ראובן בכורי אתה, כוחי וראשית אוני, יתר שאת ויתר עז".
- * "כי את הבכור... יכיר, לתת לו פי שניים, כי הוא ראשית אונו, לו משפט הבכורה".

אולם אנו שומעים בתורה גם קול אחר, חזק לא פחות, המתנגד ליכות הבכורה ללא תנאי:

- * הבל הוא הנבחר על ידי הקב"ה, למרות שנולד שני. "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה".
- * יצחק, הבן השני של אברהם, הוא שזוכה להמשיך את אביו, וישמעאל הבכור נדחה.
- * יעקב, הבן השני של יצחק, זוכה להמשיך את אביו, ואילו עשו נדחה.
- * בין 12 השבטים, הזוכה לגדולה אינו ראובן הבכור. יהודה, הבן הרביעי, הוא שזוכה במנהיגות ובמלכות. יוסף הצעיר זוכה בבכורה, דהיינו בנחלה כפולה. בניו, מנשה ואפרים, נעשים לשבטים.
- * בין האחים מנשה ואפרים, אפרים הצעיר הוא שנבחר על-ידי יעקב, האומר "ואולם אחיו הקטון (אפרים) יגדל ממנו (ממנשה), וזרעו יהיה מלוא הגויים".
- * משה הצעיר יותר הוא זה שנבחר להוציא את עם ישראל ממצרים ולהנהיגם במדבר. אהרן, המבוגר יותר, מקבל את משרת הכהונה השנייה בחשיבותה.
- * מבני אהרן, ממשיך השושלת הוא אלעזר הבן השלישי, ואילו אחיו הגדולים מומתים ע"י ה'.

שורה ארוכה כל כך של בחירות במי שאינו בכור, אינה יכולה להיות מקרית. התורה מנסה להעביר לנו את המסר, שיש להיזהר ממה שנקרא בימינו "קללת הכסף הקל" או "המחלה ההולנדית". מחלה זו, הגורמת לניווט המשק של מדינה שלמה, נגרמת באופן פרדוקסאלי דווקא מהימצאותו של משאב טבעי בכמות גדולה. בשנות השבעים, כשמדינות המערב סבלו ממשבר הנפט, נהנה המשק ההולנדי מגאות גדולה לאחר שהתגלו כמויות אדירות של גז טבעי במדינה. הכנסותיו מיצוא הגז עלו באופן חד. אולם במקביל התגלו תופעות לוואי שליליות. הגאות החדה בענף שמקורו במשאב טבעי (גז), תרמה לענפי משק מסוימים, אך פגעה בעקיפין בענפי המשק האחרים (היצואנים, וכן יצרנים מקומיים המתחרים ביבוא). במצב הכרוני של מחלה זו, הפגיעה

פארלאס נשים

יתקיים ביום שני ה 14.1 בביתה של סימה זמיר,
רחוב החיטה 12 גני יוחנן, בשעה 20:30
להכוונה אפשר להתקשר לסימה 052-2218437
מחכה לכן מיכל, ילל ואילל

בציור שלפניכם מתחבאים רמזים לגבי תשע מתוך עשר מכות מצרים. מיצאו את כל המכות המתחבאות. האם תדעו לציין מהי המכה החסרה בציור?

!អាក្រិក

נעה ויהודה צלצור

